

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Svb B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. XXVIII. De Officio Ordinarii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

Regulares conseruatores suos ne mutant, & Episcopo diæcesano denuncient. Cap. I I I.

Regulares, quibus ex priuilegio ius competit conseruatores eligendi, ad quos in iudicium uocentur, quos semel delegerint, ne mutant; eorumq; præterea nomina, mensis spatio, Episcopo diæcesano significent; alioquin ad Episcopale forum in ius illos uocari liceat.

Ne etiam pro labore, pro dispensationibus matrimonialibus ab Episcopo, & Vicario aliquid à notario autem quid capiatur. Cap. I I I I.

Pro dispensationum matrimonialium executione nihil quicquam prorsus muneris, præmij uel, etiam sponte oblato, ac ne pro labore quidem, qui in testibus ea causa examinandis, alijs uel testificationibus excipiendis, ponitur, Episcopus aut Vicarius eius capiat. Notarij uero pro examine testium quartam duntaxat partem aurei ad summum capiant licet.

DE OFFICIO ORDINARIJ.

Quando, & qualiter Episcopus clericos omnes sacris concionibus interesse curabit. Cap. I.

EPISCOPVS ijs diebus quibus prædicandi munus in suis Ecclesijs per alios præstabit, eisdem sacris Concionibus dignitates, personatus, uel Canonicatus in Cathedrali Ecclesia obtinentes, & alios eiusdem Ecclesiæ clericos Dominicis, et festis solennibus diebus interesse pænis, etiam propositis curabit. Quadragesimæ autem, & Aduentus tempore, quàm sepius uerbi Dei Conciones in eadem Ecclesia iisdem audiant; quod officium à cæteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabit Episcopus, ut ipsius exemplo laici etiam ad audiendum Dei uerbum studiosius confluant.

Distincta loca uiris, à mulieribus in audiendis concionibus qualiter adhibeantur. Cap. I I.

Concionis audiendæ causa, loca uirorum, & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot uiros adhibeat.

Imagines, & sculpturæ Ecclesijs imponendæ prius ab Episcopo approbentur. Cap. I I I.

Cum Sacrosanta Tridentina Synodus decreuerit nemini licere ullo in loco, uel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta uel insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq;

Ses. 25. in
ter litta,
tit. de in
uocat. ve

dili-

ner. & re
liq. sanc.
& sacris.
Imagin.
vs⁹ in Ec
clesia re
tinēdus
à lectori.
Populus
monen-
dus, vt in
Cōc. Mo
gont. sub
Archiep.
Sebasti.
can. 41. ea
rū abus⁹
qualiter
prohibē
dus. c. 42
in d. Cō-
cil. To. 5.

diligentię, & curę commendarit, vt in sacris effingendis imaginibus nihil fal-
sum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil prapostere, nihil non recte, atque
ordine adhiberetur; illud in primis caueat Episcopus, ne quid pingatur, aut
sculpatur, quod veritati scripturarum, traditionum, aut Ecclesiarum historia-
rum aduersetur; ne cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur.

Historiæ non probatæ effingi nequeant. Cap. IIII.

Historiæ quoque, quibus neque Ecclesia, neque probati scriptores aucto-
ritatem ullam dederunt; sed sola vulgi vana opinione commendantur,
effingi prohibeantur.

Pietatem redolentes effingantur imagines, ac propterea ab
Episcopo conuocentur pictores, contrauentores-
que puniantur. Cap. V.

Deinde vniuscuiusque imaginis os, corpus, corporis habitum, & statum,
ornatum, & locum inspiciendum, curet Episcopus, vt hæc omnia ad pro-
totypi dignitatem, & sanctitatem apta sint, & decora, atque ex imaginis in-
spectione pietas excitetur; nulla verò turpis cogitationibus detur occasio.

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini Concilij prescripto, vt commo-
dius Episcopus exequatur conuocet suæ diocesis pictores, & sculptores; om-
nesq; pariter doceat, à quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingen-
dis: curetq; ne illi, inconsulto Parocho, aliquam sacram imaginem publicè,
vel priuatim effingant.

Quod si qui deliquerint puniantur tam ipsi artifices quàm ij, quorum sum-
ptibus, vel iussu effictæ erunt imagines si dolus interceperit.

Quando Parochi Episcopo effingendas referant imagines.

Cap. VI.

Parochi verò Episcopo significant, quæ ille iudicarit in sacris imaginibus
effingendis ad se propter difficultatem deferri debere.

Gestorum Christi Domini, & Sanctorum representationes
prohibentur. Cap. VII.

Quoniam piè introducta consuetudo representandi populo venerandam
Christi Domini passionem, & gloriosa Martyrum certamina, aliorumq;
sanctorum res gestas, hominum peruersitate eò deducta est, vt multis offen-
sioni, multis etiam risui, & despectui sit, cum fuerit intermissa statuimus, ne
deinceps fiant; sed ita piè sanctorum Martyria, & actiones à Concionatoribus
narrentur, vt auditores ad eorum imitationem, venerationem, & inuoca-
tionem excitentur.

Epi-

Episcopi, & Parochi vim, & vsum Sacramentorum dum ministrantur qualiter denuncient. Cap. V I I I.

Episopus in administrandis Sacramentis, illorum vim, & vsum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabit. Idem quoque faciant Parochi ea ratione, ac sententia, quæ in Cathedismo Romano præscribitur.

Qua Episcopus diligentia teneatur. Cap. I X.

Summam vim, ac necessitatem habet illa Domini sententia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco, Diligenter agnosce vultum pecoris tui, & considera super greges tuos; ut Episcopus quanta maxima potest diligentia obseruet sibi commendatum gregem, neque ab eo vnquam oculos deiciat, quid ei opus sit animaduertens, ut ex Prophetæ sententia, confractas partes alligare, infirmas consolidare, egrotas sanare, abiectas oues recudere, perditas requirere, & recuperare possint.

Quos sibi exploratores Episcopus deligere debeat. Cap. X.

Quoniam verò lustrare omnia proprijs oculis nequit Episcopus; in singulis Parochijs deligat certos, ac probatos viros, qui inuestigent, an Populus ambulet in Vijs Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem, & medicinam desideret; an aliquid quod corrigi, & emendari debeat: quæq; compererint, fideliter ad Episcopum deferant.

Qui ab Episcopo Vicarij foranei deligendi erunt. Cap. X I.

Vt Episcopus in vrbe etiam externum gregem facilius, quasi præsens intueri, & curare possit; deligat aliquot probatos Sacerdotes, quibus singulis, imposito Vicarij foranei nomine, tribuat certas regiones diocesis sue. Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diocesi sunt e præpositos, aliosve Ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit deferet, vel ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

Vicariorum prædictorum, & suæ regionis curatorum conuentus, quando, & qualiter habendus, quid ibidem agendum, & pertractandum, & quæ contrauenientium pœna erit. Cap. X I I.

Huiusmodi Vicarij regionis sibi per Episcopum commissæ, presbyteros cuiuscunque conditionis curam animarum habentes, semel singulis mensibus, modò in vnam, modò in aliam eius regionis Parochialem Ecclesiam cogant, idq; in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius diei, quàm in vnum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea Ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum *Uniuersi* in *Choro* *Missam* conuentualem pro mortuis, vel de *Sancto spiritu*, solenni more cantent; in qua eorum aliquis, à *Vicario* prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cœmiteriũ, orationibusq̃, consuetis; in domo *Rectoris* illius *Ecclesiæ*, ea qua decet modestia, & charitate cibum copiant.

Deinde conferant inter se, quæ ad boni *Pastoris* officium, & ad curam animarum rectè gerendam pertinent; & consulant de difficultatibus, & incommodis suæ *Parochiæ*, quorum explicatio, vel remedium, aliorum consilium, & operam requirat. *Idem* autem *Vicarij* libellum de casibus conscientiæ, *Episcopo* ac *sedi Apostolicæ* reseruatis, reliquis *Sacerdotibus* legent, & aliquot capita harum constitutionum, simulq̃, quidpiam ex probata summa de casibus conscientiæ explicabunt.

Præcipuè autem de presbyterorum vitâ, & moribus querant, & quales se in pastorali præbeant cura.

An eorum culpa diuinus in *Ecclesia* cultus desideretur.

An re ipsa præsentur ea, quæ *Episcopus*, vel alij eius nomine in *Ecclesiarum* necessitatem, earumve reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua decreta seruentur.

De his omnibus, & siquid propriè mandarit *Episcopus*, deq̃, alijs, quæ ad vtilitatem animarum *Episcopi* cognitionem desiderant, ipsum per literas diligenter certiore faciant.

Quoties in urbem venerint, primùm *Episcopum* adeant; deq̃, eorum statu, qui sibi commissi sunt accuratè doceant.

Curati verò quicumque, etiam si quauis dignitate præditi, in ijs, quæ ad officium suum spectant, *Vicarijs* quos diximus, obtemperent.

Quod si aliqui ad conueniendum negligentes, vel ad mandata eorundem *Vicariorum* exequenda contumaces fuerint; *Episcopus* in illos pro modo culpe animaduertat.

Hi autem *Vicarij* voluntate *Episcopi* ab officio amoueri semper possint, ac si malè id administrarint, pœnas dent, eiusdem *Episcopi* iudicio.

Visitaciones qualiter faciendæ. Cap. X I I I.

Inter *Episcopalis* officij munera, præcipua est, & ad salutem gregis maximè necessaria visitatio, ideo meminisse debent *Visitatores*, visitationem ad salutem eorum qui visitandi sunt institutam esse. Quamobrem illis maximè propositum esse debet, vt in eis incorruptam, orthodoxamq̃, doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

Quæ præstare, & animaduertere in visitatione *Episcopus* debeat.

Cap. X I I I I.

Studebunt verbi *Dei* prædicatione, uehementi cohortatione ad religionem, vitæ innocentiam, pacemq̃, & concordiam omnes adhortari.

Si verò priuata admonitione opus esse intelligent: in eam docendo, arguendo, obsecrando pro rei, personæ, at temporis ratione incumbent.

Confirmationis sacramentum, ubi opus erit, ministrabit Episcopus.

Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur, & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopo reseruata sit, eos pie confitentes, & humiliter veniam petentes, vel ipsi, vel per alios ad id munus delectos, ab soluent.

In singulis locis, à viris ætate, vsu, & probitate commendatis, de omnibus subtiliter inquirent, quæ eos pro officij sui munere scire oportebit. Ecclesiam, & eius partes omnes inspicient.

An eo cultu, & nitore teneatur, qui domum Dei decet; si quid restituendum, reparandum, reconcinandum ve sit, iubeant ab ijs, ad quos pertinet resarciri.

An sanctorum reliquæ tutè, ornate, decenterq; conditæ asseruentur.

An quæ de sepulchris, ac cœmeterijs sancita sunt, re ipsa præsententur.

Si qua Ecclesia, aut cœmeterium pollutum sit reconciliari curabunt.

Quæ prosequendo Episcopus perspiciat. Cap. X V.

Videndum etiam, an desint vestes, libri, calices, patenæ, corporalia, & reliqua eius generis instrumenta, & ornamenta, quæ ad altaris ministerium, & ad diuina officia sint necessaria.

An illa munda & purgata seruentur.

An Missæ, aliæq; diuina officia, qua oportet pietate, ac deuotione celebrantur.

An Ecclesiæ libri, vetera scripta, instrumenta, & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.

Tum de dignitatibus, canonicis, & alijs Ecclesiæ ministris querendum erit.

An ritè sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An Ecclesias, beneficia, seu Ecclesiastica officia legitime obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, & administrationi Sacramentorum, & Missarum, diuinorum officiorum celebrationi, & anniuersariorum persolutioni, alijsq; oneribus, & muneribus satisfaciant.

Quæ sit eorum vitæ, ac morum ratio, an vestitus modestus, quibuscumq; versari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordidis, & illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An Ecclesiæ iura, & bonorum Ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus rectè dispensent.

An pacem inter se habeant, se in aliorum pacificationem interponant, ini-

micitiarum, & odiorum causas tollere studeant.

An populus pie versetur in Ecclesia, missamq; & alia diuina officia reuerenter attendat.

Quid in parochialibus præcipue intuumdum erit.

Cap. X V I.

IN parochijs præter ea omnia, quæ diximus, videant an Parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, compatrum eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina, & cognomina describantur.

An ritè Sacramenta præbeantur.

An Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditiæ cura, & custodia, qua debent, conseruentur; & suo tempore mutantur.

An Eucharistia pie, & honorificè, prosequente fidelium comitatu, ad egrotos afferatur.

An legitimè matrimonia, & in Ecclesia, adhibitis ex decreto Tridentini Concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An suæ curæ commissas Ecclesias, maximè diebus festis, deserant, vt inserviant alienis.

An Dei Verbum prædicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos habendos præscripsimus, habeant.

Prosequutio prædictorum vniuersalis. Cap. X V I I.

DEnique dispiciant, an in populo sint heretici, usurarij, concubinarij, alijq; flagitiosi, & facinorosi homines; qui inimicitias gerant; qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos Ecclesiæ ritus non seruent; quiq; saltem in anno peccata sua confessi non sint; aut Sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

His exquisitis, cognoscere studeant, qui nam ex regularibus, & prædicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant, an & eorum probata sit doctrina; & probata doctrina vita respondeat.

An hospitalia, & alia pia locare etè administrantur; eorumq; bona prudenter fideliterq; in eum usum, cui addicta sunt distribuuntur.

An qui in hospitalibus sunt pie viuant.

De scholis sciant, quos libros discipulis Magistri interpretentur, & an illi officio suo satisfaciant. An Magistri tales sint, & ita admissi, quem admodum mandauimus, si secus amoueantur.

De bibliothecis diligenter quarant, an in eis sint heretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.

Si quid in ijs omnibus tollendum, corrigendumve fuerit, tollent, & corrigent; & ad puniendos delinquentes, censuras, & alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes verò summo studio monebunt, & hortabuntur; vt officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solùm hæc sed quæcunque à Tridentino Concilio, & provincialibus Mediolanensis præcipiuntur, & alia multa, quæ pro eorum prudentia, ac pietate ad vtilitatem, ac salutem populorum, eis in mentem venire poterunt, exquirent & exequentur.

Decretorum Concilij Prouincialis primi circa meretrices,
& alios facinorosos observatio curanda.

Cap. X V I I I.

Curet Episcopus, vt decreta primi Concilij Mediolanensis Prouincialis sub titulis de Meretricibus, & Lenonibus, de Hystriionibus, & Cingaris, & Tabernis meritorijs, & aleatoribus, & Iudgis eliminandis obseruentur.

Monendi sunt apprimè diuites, nè facultates aliter, quàm in pauperes effundant. Cap. X I X.

Copiosis, & locupletibus illud semper propositum esse debet Sancti Iohannis Apostoli, si quis habuerit substantiam mundi huius, & viderit Fratrem suum necesse habere, & clauerit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? vnde facile intelligunt, quàm facultates suas ad pauperum difficultates, & necessitatem subleuandam conferre debeant. Quamobrem magnoperè cauendum est, nè subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delicias effundantur. Proinde Parochi, & prædicatores assidue omnes hortentur, vt effusam impensam, & omnem intemperantiam temperantes modum statuant.

Concil.
Ticin.
sub Bene-
dicto 3.
verf. Do-
ctrina
vet. in
Tom. 3.

Pontificum bullæ indies edendæ quando promulgandæ.

Cap. X X.

Summorum Pontificum Bullas, quæ quotannis de quavis causa ab illis edentur, Episcopus duobus saltem post mensibus, quàm illas Romæ editas cognouerit, in sua diœcesi, eas potissimum promulgandas curet, quas promulgari in ijs ipsis iussum erit, tum illas item, quas ad Ecclesiæ suæ gubernationem pertinere aliqua ratione posse iudicabit.

Mendicorum vagantium cura ab Episcopo habenda.

Cap. X X I.

Episcopus de vita, & moribus mendicorum vagantium diligenter inquirat: initaq; aliqua ratione curet omnino, vt sacro Paschæ tempore illi communicent.

Adepti beneficij titulus, & optio per quemuis Episcopo deferatur.
Cap. XXII.

Qui deinceps Ecclesiastici beneficij possessionem adipiscetur, eius beneficij titulum is etiam ante non monitus, ad mensum Ordinario suo ostendat: etiam si sit Canonicus Ecclesiæ in qua extet consuetudo optandi, nam instrumentum optionis autenticum dare debet, vel dignitatem obtinens in Cathedrali, vel collegiata; quod si secus fecerit, dimidia parte fructuum, & prouenuum unius anni mulctetur, qui ex eo beneficio singulis annis percipiuntur; um omnibus iuris remedijs titulum exhibere cogatur.

Scholæ si iam non sint doctrinæ Christianæ instituatur, & ad regulam præscriptam dirigantur: & quæ circa illas per Episcopum, Vicarios, & alios cura adhibenda sit.

Cap. XXIII.

Quibus in oppidis, vicis, ac locis, quæ ad hanc diœcesim pertinent, necessaria doctrinæ Christianæ scholæ, & sodalitates iussum est, adhuc instituta non sunt, illæ quamprimum, & quàm diligentissimè instituatur. Studeat verò Episcopus, vel is qui hanc curam ab ipso habet, quam plurimos eius conditionis, status, & ætatis homines probatos, tum mares, tum feminas ijs scholis iam institutis, vel instituendis adscribi, adscriptosq; operam illis nauare, vt concessi Indulgentiarum muneris participes sint.

Eas verò iam institutas, vel imposteum instituendas, scholas, & sodalitates, ad illas præscriptas regulas dirigi curet, quæ iussu Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromæi Metropolitanæ ad communem earum usum in lucem editæ sunt.

Scholas præterea quàm sepius visitari, tum ab earum Præfatis, tum ab alijs etiam iubeat, quibus id negotij dederit. Ij q; diligenter ei referant, cum de omni instituta earum ratione, frequentiaq; illorum, qui conueniunt, tum de reliqua earundem sodalitatum spirituali progressionem.

Eisdem, quòd plures poterit, constituat Confessarios, Sacerdotes, & in concionibus habendis exercitatos, quorum & ministerio adiuentur, & salutarijs monitis, crebrisq; cohortationibus inflammentur in dies magis, ad illud scholarum, & piarum exercitationum institutum, atque studium.

Si quam aliquando concionem sacram à prandio populo haberi contigerit, ei certa hora ab Episcopo statuatur, ita vt neque concionator à doctrinæ Christianæ scholis, neque hæ ab illo impediatur.

Monasteria, & beneficia commendata visitet Episcopus, & etiam per fructuum sequestrationem eis prouideat.

Cap. XXIV.

Episcopus ex Tridentini decreti iussu, singula monasteria in quibus non viget regularis obseruantia, aliaq; Ecclesiastica beneficia, quæ commen-

data

Sess. 21.
c. 8. de re
format.

data sunt, quocunque nomine nuncupata, intra diœcesis suæ fines posita, quotannis visitet; idq̄, opportunis omnibus remedijs, facta etiam fructuum, ad illa pertinentium, sequestratione, provideat, vt quæ reconcinnari, aut instaurari oportet, ea omnino vel reconcinnentur, vel restituantur, tum indumenta præterea, ornamentorum supellex, & sacræ vestes comparentur; ac misteria, quæ ad diuinum cultum spectant, rectè ordine, & cum dignitate in illis præstentur.

Aliquos sibi adiutores pro salute subditorum Episcopus deligat.

Cap. XXIIII.

Episcopus in Vrbe sua viros aliquos, auctoritate præstantes, spiritualis vitæ studiosos deligat, quorum adiumento, & opera vti possit, & in ijs cognoscendis, quæ ad ciuitatis, diœcesisq̄, suæ morum institutionem pertinent, & in adiuuandis Christianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique, quibus populi sibi commissi progressio fiat ad Sanctè agendi studium.

Quando in Missa, vel post sermo ad populum habendus sit.

Cap. XXV.

Curet Episcopus, quod veteris & celsæ institutioni est, sermonem, sacramve concionem vbiq̄, intra Missarum solennia potissimùm haberi, siue ab illo eodem sacerdote, qui Missam tunc celebrat, canitve, siue ab alio habeatur: idq̄, præterea, etiam si Missæ sacrificium pro mortuis fiat; nisi sermo aliquando Episcopi concessu de mortui laudatione in Ecclesia habeatur, qui nullo modo in Missa, sed ea peracta pronuncietur.

Immediatè post Euangelium habeatur. Cap. XXVI.

Cum verò concionis, sermonisve munus in Missæ sacrificio præstatur, id fiat semper statim, postquam Euangelium recitatum est, vt Ecclesiastici ritus ratio postulat, non in alia Missæ parte, aliove tempore.

Episcopo concionanti quis assistant. Cap. XXVII.

Episcopo concionanti, ministri Ecclesiastici, sacris vestibus ritè induti, septem, vt antiquo Canone iussum est, vbi potest, sin minus, pauciores ab vtroque eius latere assistant.

Quomodo baculus pastoralis interim sustentetur.

Cap. XXVIII.

Adsit etiam, vel dignitate præditus, vel Canonicus, vel alius denique, ad quem ex probato instituto spectat baculi pastoralis sustentatio, pluuiali indutus; qui ante ipsum à latere sinistro baculum manu sustineat.

Episcopus cum sermonem habet dum sacrum facit, & si non sollempniter quibus utatur. Cap. XXIX.

SI verò sermonem in Missa sacrificio non sollempni habet, sacris item vestibus, Missæ sacrificio dicatis, utatur, & mitra, & cum baculo item adsit minister.

Qui eidem etiam assistere debent. Cap. XXX.

Etiam assistant præterea ministri duo ad minimum, superpelliceo, aut, si Canonici, vel dignitate præditi sint, suo in Chori officijs stato habitu quotidiano induti; nisi pro alicuius celebritatis, sollempnisve actionis, ac populi concursus ratione, alijs sacris vestibus eos amictos esse aliquando iusserit.

Qualiter Episcopus ornatus, & quo loco sedens sermonem habebit. Cap. XXXI.

ID porro muneris obeat, sedens in medio altari, in faldistorio, aut in sede loco eminentiori collocata, aut in cathedra Episcopali, aut etiam suggestum, ambonemve ascendat: Vbi itidem sedens, & mitra item ornatus, ceterisque, ut supra adhibitis, commodius à populo conspiciatur, & audiatur.

Episcopus præterquam in Missa qualiter sermocinabitur.

Cap. XXXII.

IN alia verò actione, quàm in Missa sacrificio, aliove tempore; prout actio sollempnis, populivæ frequentia est, sermonem ipsdem ut supra locis, arbitratu suo, habeat, pluviæ, & mitra etiam indutus, adhibitis quoque vel pluribus, vel duobus saltem, qui digniores alijs in Ecclesia sint, vbi de more illius Ecclesiæ Episcopo in sacris actionibus, assistere solent, vel Archidiacono, & altero Diacono, qui digniori loco sedet, aut demum duobus, ut Episcopo videbitur, Canonicis Diaconis, sacro Diaconali amictu vestitis.

Quid si Episcopus aliter quàm cum pluviæ sermonem habebit observandum sit. Cap. XXXIII.

QUOD si cappa Episcopali, & stola potius, quàm pluviæ & mitra uti maluerit: illi duo assistentes, non sacro Diaconali amictu; sed & ipsi, & alij ministri superpelliceo, aliove sui Canoniciatus, dignitatisve in Chori officijs insigni induantur, adhibeaturque, præterea, non solum qui pastoralem baculum, sed alter etiam, qui mitram à dextero latere teneat.

Prosequutio prædictorum. Cap. XXXIII.

CUM Verò sermonem, aut concionem, minus frequenti populo, aut in actione minus sollempni, vel in Ecclesia non insigni habebit, poterit rochetto, & mozetta indutus id præstare, stola etiam adiuncta. Nec verò propterea omittet, quominus si per temporis, & loci opportunitatem liceat, & assi-

stentes, & alios ministros, vt supra, adhibeat, cum insignibus Episcopali-
bus. Si quando autem tunc duo illi Canonici, cum superpelli ceo, vel cum indumen-
to, habitusve Canonicali non assistent, Ecclesiastici tamen ordinis homines
aliquot grauiore presentes adesse, conueniens erit.

Quomodo pro opportunitate, Episcopo qualitercunque induto,
prædicare liberum sit. Cap. XXXV.

TRiplex porò hæc ratio, vel pluuiali, vel cappa Episcopali, vel rocche-
to, mozettaq, cum stola vtendi, cum sermonem non in Missa sacrifi-
cio, sed in alia functione, aliove tempore Episcopus habet, non ita ei præscri-
pta est, quin modò vnã, modò alteram, modò tertiam, prout maluerit, et tem-
poris, & loci, personarumve ratio tulerit, adhibere possit. Nec præterea pro-
hibetur ex tempore, vt aliquando vsu venerit, vbiq, etiam sine stola gregè
suum verbo Dei, & salutaribus monitis pascere pro munere suo pastorali,
cum eius & dicta, & facta, quasi perpetuam quandam prædicationem mini-
strare, præbere ve debeant.

Quos infirmos Episcopus visitare, & benedicere curabit.

Cap. XXXVI.

EPiscopus pro sua vigilanti cura, in vrbe, aut alio loco, in quo ipse sit, cum
ægros grauiter laborantes, præsertim vitæ spiritualis amantes, pietatisq,
laude insignes, paterna charitate aliquando visitare studeat: tum Episcopa-
lem benedictionem moribundis impertiat.

Hoc officium quoque diligentius, cum potest, sæpe Parochis, Sacerdotibus,
religiosis viris, ægrotantibus, & moribundis item, præstare idem pie curet.

Quarti Concilij de se decreta frequenter audiat Episcopus,

& exequatur. Cap. XXXVII.

EPiscopus curet quantum in se fuerit vt decreta quarti Concil. Prouin-
cialis de se loquentia executioni demandet, frequenterq, in mensa lege-
re faciat.

Visitatores, fidei, & morum pietatem maximè aduertant.

Cap. XXXVIII.

Visitatores diligentiam omnem visitando adhibeant, uon modò in Ec-
clesiarum cultu, & ornamento tuendo, augendo ve, sed maximè in om-
nia, & Cleri, & populi pristina Christiana disciplina restituenda; in vtriusq;
item moribus cognoscendis, vsdemq, deprauatis corrigendis.

Immoderati inanesque luxus ornatu ve tollantur.

Cap. XXXIX.

Foeminarum, ac marium luxu, immoderatoq, vestium sumptu vtentium,
ornatum illum inanem, ac planè superuacaneum, & à Christianæ vitæ

more sanè quàm alienum, Unde tot malorum seminarum extirpare quotidie cernitur, omni Episcopalis muneris officio, & auctoritate prohibere, tollere, funditusq; euellere studeat.

Regularibus subiectarum monialium clausuræ Episcopus prospiciat. Cap. X L.

Monialium monasteria, regularium iuri, curæ ve subiecta, quod ad clausuram attinet, diligenter, accurateq; Episcopus visitet; loca ipsa introspiciat; atque ex superiori etiam parte circumlustret; & cautè solerterq; inspiciat prospectus omnes, aditus, & cætera denique omnia, quæ ad clausuram rectè tuendam, vilo quouis modo pertinent.

Quid sibi cum Metropolitanano agendum sit Episcopus aliquando videat. Cap. X L I.

Episcopus aliquando videat, quæ sancita fuerunt à Sanctæ mem. Cardinali Borromeo in Concil. 4. Prouinciali. Titulo de Concilio Prouinciali, vt si quod officium hoc de genere cum Metropolitanano agendum sit suo muneri satisficiat.

Synodus diæcesana qualiter habenda, denuncianda, & Calendario significanda. Cap. X L I I.

sess. 24.
c. 2. de re
fermat.

Episcopus ad Tridentini Concilij præscriptum singulis annis, ac item semper sex post prouinciale Concilium mensibus, diæcesanam Synodum habeat; quare ex decreto Concilij quarti Prouincialis Titulo de Synodo diæcesana, certum diem Synodalem constituat, quo Clerus ad illam conueniat. Hic autem dies in singulos etiam annos, Cathedrali in Ecclesia de suggestu, die Epiphaniarum, vel Cal. Ianuarij, vt alios solennes dies denunciari consuetudinis est, indictus Calendario etiam adscribatur, quod in singulos annos confici solet. Certum autem illum diem, prout causa postulabit, modò prorogare, modò accelerare, ac mutare Episcopo arbitrato suo licebit ex causa.

Decreta prouincialia, quomodo publicanda. Cap. X L I I I.

In prima quaq; diæcesana Synodo decreta, in prouinciali proximo Concilio edita omnino promulgentur.

Monitiones quartæ prouincialis synodi, qualiter etiam in diæcesana recitandi. Cap. X L I I I I.

Peruetus illud institutum est, tum Sanctorum Patrum vsu, tum Ecclesiæ auctoritate comprobatum, vt quæ sacerdotalem, clericalemq; disciplinam officia, ac partes eius maxime attingunt, ea certis monitionibus comprehensa ab Episcopo in synodis clero proponantur. Quare monitiones ab Illustrissimo Borromeo in Concilio quarto prouinciali scriptas Episcopus in sua diæcesana synodo faciat Clero, prout sibi placuerit, recitare: quibus addat, vel detrahat arbitrio suo.

Con-

Concilij Provincialis quinti circa pestem decreta pro tempore
seruanda. Cap. XLV.

Episopus tempore pestis, diligenter curet obseruari, quæ pie, doctè, &
luculenter docuit, ac mandauit Dominus meus in Concilio quinto pro-
uinciali per totam secundam partem illius Concilij.

Qui Synodo diœcesanæ interesse, & obtemperare tenentur.

Cap. XLVI.

Synodo diœcesanæ, vniuersi, & singuli Sacerdotes, & clerici cuiuscunq;
ordinis intersint, quicumque Canonum iure, vel Ecclesiasticis sanctioni-
bus, vel Tridentino decreto, vel consuetudine, aliave ratione interesse pos-
sunt, aut planè debent.

Adsint verò inter ceteros quicumq; beneficium Ecclesiasticum, cuius cau-
sa de iure, aut consuetudine adesse debent, in ea diœcesi obtinent, quamuis in
alia domicilium habeant. Atque in ijs quidem, quæ ad beneficium illud per-
tinent, eiusdem Synodalibus decretis, iussisq; obtemperent.

Pro Synodo habenda quæ oratio, & sacrum faciendum sit.

Cap. XLVII.

AnTE statam synodi diem per mensem, quinta quaque feria in Missæ
sacrificio, si quadragesima est, oratio de spiritu Sancto dicatur; alio au-
tem tempore, die eodem Missa celebretur, ceteraq; præstentur, prout secun-
do prouinciali Concilio sancitum est.

Quod perceptione Sacramentorum pro synodo se præparent.

Cap. XLVIII.

Quo puriores autem Ecclesiastici ordinis homines, qui in synodo ades-
se debent, ad eam actionem, quæ religiosam animi præparationem ab il-
lis deposcit, conueniant; omnes, & singuli Dominico illo die, synodum præce-
dente, peccata primùm confessi, non solum Sacerdotes Missæ sacræ faciant,
sed reliqui singuli cuiusuis ordinis clerici, sanctissimam Eucharistiam sumant.

Quæ & à quibus anre Synodum indaganda, & Episcopo referenda
sunt. Cap. XLIX.

AnTequam statam synodi dies veniat, & in ciuitate ij, quibus id cure Epi-
scopus dederit, & in diœcesi Vicarij foranei, & Parochi præterea, tum
urbani, tum diœcesani, vt ipsi Episcopo adiumentum afferant, diligenti ali-
qua earum rerum indagatione, ac relatione, quibus per eum consuli, aut prou-
deri in Synodo præsertim oportebit, hæc quæ infra generatim, vel vniuersè
mox præscribentur, sedulò videant, ac notent, vt ea omnia ad præscriptam ab
ea rationem, & normam, tum literis, tum coram constituto tempore deferant.
Idq; omne, præter diligentiam, quam de hoc genere toto, testes Synodales,

ex decre-

ex decreto Prouinciali adhibere, & præstare debent.

Primò igitur ij omnes pro suorum quique munerum, officiorumve ratione, & cura despiciant, quæ cleri sit in clericalis vitæ moribus progressio; quæ in vita spiritali disciplina, & quàm sollicitum in diuinorum officiorum cultu studium, quàm diligens in Ecclesiasticis functionibus obeundis sollicitudo, quæ etiam, & quàm frequens in literarum exercitationibus cura; qui in earum studijs progressus item.

Vicarij autem foranei, alijve Ecclesiastici homines, quos ob eam causam Episcopus delegerit, exquirant, qui præterea Parochorum in primis zelus in animarum salute procuranda, quæ in Sacramentis ministrandis sedula diligentia, quàm frequens in pascendis verbo Dei fidelibus officium, quæ deniq; in omnibus Parochialis muneris partibus vigilantia, quæve assiduitas.

Deinde ij omnes, & singuli pro sui officij munere inuestigent, quæ populi in Christianæ charitatis operibus exercitatio, quàm religiosus festorum dierum cultus, quàm pia in Ecclesijs conuersatio, quæ in doctrinæ Christianæ scholis frequentia: tum de alijs pijs sodalitatibus disquirant, tum denique de reliqua omni eiusdem populi disciplina, & in via Domini progressu.

Post videant, qui singularum Ecclesiarum præsertim Parochialium Status; an si quæ instauracionem desiderent; an debito cultu fraudentur, an sacris vestibus, ornamentis, suppellectiliq; Ecclesiastica, ad cultum necessaria, instructæ sint; an denique vlla ex parte incultæ.

Postremò an si aliqua sunt Prouincialium, Diæcesanarumq; Synodorum decreta, edicta, visitationum præscripta, aliave Episcopalia iussa, quæ executionem non habeant; quid item impedimenti, aut difficultatis, aut denique causæ sit, quamobrem eorum executioni non sit locus.

Id autem omne, quod ad executionem attinet, notent, tum ijdem, vel præfecti, vel delecti Ecclesiastici homines; tum Vicarij foranei, tum Parochi, alijq; qui Ecclesiastica beneficia obtinent, prout eorum vnus cuiusque in illis exequendis partes sunt.

Quando Vicarij Foranei, & Urbani præfecti pro nominibus, & excusationibus clericorum deferendis ad Episcopum conueniant. Cap. L.

CVM autem Synodalis dies prope adest, Vicarij Foranei pridie illius diei adsint summo mane in ædibus Episcopalibus: eoq; ipso die quam primùm Episcopo nomina, & cognomina tradant, eaq; ordine descripta, Sacerdotum, & clericorum singulorum, qui ad Synodum conueniunt, ac rursus absentium, causis sigillatim item descriptis, quamobrem Synodo non adsunt. Idq; præter officium legitimæ excusationis, quam qui absunt, Episcopo afferre, & probare debent. Hoc ipsum triduo, vel biduo ante eum Synodalem diem, qui ab Episcopo in vrbe regionibus sunt præfecti, aut delecti præsent de suæ quique regionis clericis.

Promotor Synodalis, alijque ad excusationes, querelas, contro-
uerfias, & accusationes recipiendas, ac referendas
statuendi. Cap. LI.

VT Episcopus, Synodaliū actionum officijs, & curis multis tunc oc-
cupatus, aliorum ministrorum studio, & opera adiuuetur, triduo, aut
biduo ante Synodi diem, Ecclesiasticum hominem iuris peritum statuatur, qui
promotoris munus obeat, & vnum, duosve Ecclesiastici item ordinis, qui eor-
um, qui à Synodo, cui interesse debent, absunt, causam, rationemq̄, absenti-
æ eius nomine cognoscant: qui præterea querelas, controuersias, & accusa-
tiones eodem nomine audiant, & ipsi Episcopo referant; cui liberum, inte-
grumq̄ sit, etiam dum Synodus habetur, quancumque libuerit, illas sibi
aduocare, & alijs etiam delegare.

In Synodo promulganda quis legere debeat. Cap. LII.

Quacunque porro, vel decreta, vel constitutiones, vel edicta, vel scri-
pta cuiusvis generis in Synodo legi, promulgariue oportebit: ijs legen-
dis, vel Archidiaconum, vel Canonicum Diaconum suæ Cathedralis Ec-
clesiæ constituatur, qui id muneris rectè obire possit: si modò is, qui Cancellaria
Episcopalis officium gerat, Canonicus illius Ecclesiæ non sit, aut in ea
dignitatem obtineat: Ad illud enim potius hoc officium pertinere decernimus,
quo tunc impedito, ad alium canonicum, quem Episcopus, vt su-
prà delegerit.

Quando ante Synodum campanæ solenniter sint pulsandæ.

Cap. LIII.

Pridie item illius diei, quo futura est synodus sub primam horam noctis
in omni Ecclesia ciuitatis solenni campanarum sono significatio detur,
synodi postero die inchoandæ.

Qualiter clero hora conueniendi ad synodum indicetur, in Cathedra-
licis induat, accedat, & sedeat. Cap. LIIII.

Postridie, quæ stata synodi dies est, summo mane, & cæteris deinceps sy-
nodalibus diebus in cathedrali ecclesia certis campanæ ictibus ad syno-
dum clerus conuocetur: cuius etiam rei significatio fiat tabella, cura Ma-
gistris ceremoniarum publicè loco suo affixa, qua synodalis sessionis certa
hora indicatur.

Qua hora vniuersi, & singuli, qui in synodo interesse debent, in Ecclesia
Cathedrali, non raptim sed graui incessu conueniant; vbi conuenerint, loco
constituto, superpellicea, quæ munda, ac decentia sint, & almutias, cappasve
pro ecclesiæ instituto, & iussu induant, quicumque dignitates, canonicatusve
in ecclesia Cathedrali obtinent, & qui collegiatis Ecclesijs quocumque no-

mine præpositi sunt; quibus rectè, & decenter induti, inde ad statum sessionalem locum, non turbulenter, sed quietè, & quoad eius fieri potest, bini veniant, atque ordine consideant.

Quid eis cauendum cum federint. Cap. L V.

IN loco igitur benedictionis confidentes Domini sacerdotes, & reliqui inferiorum ordinum clerici, nec vocibus obstrepant, nè tumultibus rem synodalem perturbent, nè confabulationibus operam dent; sed hæc omnia, cæteraq; maximè caueant, quæ Ecclesiastica disciplinæ, synodalis actionis dignitati, & loci venerationi non conueniunt.

Tempus celebritati Synodali præstitutum. Cap. L VI.

SYNODALI celebritati triduum veteri ritu præstitutum est; at pro rerum, quæ gerendæ sunt ratione, Episcopus non solum breviori, sed etiam longiori tempore synodum agat, & synodales actiones tractet licet.

Primo synodi die processionibus, & alijs ex Pontificali adhibitis, habitoque sermone, quæ indicto silentio legantur.

Cap. L V I I.

Primo Synodi die, Episcopus processione solenni primùm peracta Missæ sacrificium celebret: tum precibus stans, & ceremonijs, ad eiusdem Synodi inchoationem è libro Pontificali ritè adhibitis, sermonem clero habeat eo de genere, quod Synodalibus tractationibus, & sanctæ disciplinæ accommodatum sit.

Quo sermone peracto, Archidiaconus, vel alius Episcopi iussu indicat silentium; cæteraq; præstentur ad præscriptum Concilij Quinti Prouincialis, vbi luculenter actiones synodales explicantur, & notantur, decretare, siue constitutiones, quæ sunt legenda.

Sequenti die Missa, à quo, & qualiter celebranda.

Cap. L V I I I.

POST primæ sessionis diem, reliquis deinceps diebus, à Canonico, vel ab eo qui dignitatem obtinet, hebdomadario, Missa solennis stans hora canatur, vel dicatur summissa voce arbitrio Episcopi.

Qui, & quando pluuialia induantur. Cap. L I X.

Pluuialia item induantur, qui in Cathedrali Ecclesia dignitates, aut Canonatus habent, & singuli collegiatæ Ecclesiæ quouis nomine præfati, peracto scilicet Missæ sacrificio, cum initium fit sessionis synodalis. At in Missa etiam solenni, cum Episcopus celebrabit.

Singulis

Singulis diebus sermo mane habeatur. Cap. LX.

Mane item singulis sessionis diebus, cum sacra preces libro pontificali prescripte, rite habita erunt, concio, sermone Ecclesiastica disciplina rationibus accommodatus, ab Episcopo, vel ab alio eius iussu habeatur.

Signum pro meridiana sessione dandum. Cap. LXI.

Sessio autem, cum ad horas postmeridianas prorogatur, detur statim hora signum campana ad illius significationem.

Qua induat Episcopus, & orationem pronunciet. Cap. LXII.

In qua continuata sessione Episcopus amictum etiam, albam, stolam, pluviale rubri coloris, pectorale, & mitram preciosam induet, duobus de more assistentibus.

Pronuncietque, Episcopus initio orationem adsumus.

Quotidie antequam dimittatur Clerus orabit. Cap. LXIII.

Vesperis autem, antequam uniuscuiusque diei sessio dimittatur, clerus unius versus paulum tacitus, sancte, religioseque, oret pro re, de qua orationem fieri in eadem, vel in prima sessione indictum est.

Acta qualiter conscribenda. Cap. LXIII.

Cancellarius autem, a promotore rogatus, omnis quotidiana sessionis, tum matutinae, tum pomeridianae acta publica conscribat, in librumque, certum referat.

Benedicat Episcopus. Cap. LXV.

Per acta demum tota uniuscuiusque diei sessione, Episcopus de more solenniter benedicat.

Qua addere, & mutare pro opportunitate Episcopo liceat.

Cap. LXVI.

His decretis de Synodi diocesanae habenda ratione, atque usu, addere atque de his mutare aliquid in ijs, quae aut ad dirigenda Synodi rationem, ordinemve, aut ad decretorum Prouincialium, aliarumque sanctionum promulgationem pertinent, Episcopo liceat, prout ex synodi suae diocesanae usu esse videbitur.

Hospitalitas in Coepiscopos seruanda, & sermo ad populum ab hospite, benedictioque; exquirenda. Cap. LXVII.

Quod de Episcopo hospicio excipiendo Clemens Pontifex, & Martyr, Apostolica quadam constitutione scribit, & Beatus Ambrosius studiosè

seruauit;

seruauit; id Episcopus ad vsum reuocare studeat, vt Episcopum, qui aliunde venerit, benignè hospitio accipiat; cum eoq; agat, vt die festo, si permanserit sermonem in primis habeat. Est enim, inquit idem Clemens, hospitii hortatio grata, atque utilis. Hoc præterea, etiam si ille renuat, facere cogat, sancta quadam vi charitatis, vt populo benedicat.

Qualiter coepiscopis in calamitate succurrendum.

Cap. LXVIII.

SI quando aliquem ex Episcopis huius Prouinciæ in belli, famis, pestis, aut alias eiusmodi necessitates, aut difficultates (quas Deus, pro sua pietate prohibeat) publicas, vel priuatas incidere contingat; Episcopus opem illi afferre nè differat, tum oratione, & publicis supplicationibus, tum elemosynarum, vt poterit largitione.

Tum omnem aliam etiam rationem ineat, qua fratris Episcopi, ac eius etiã populi laborantis calamitatibus, largè, atq; opportunè succurratur.

Episcopus quem œconomum deligat, & qualiter administrationis liber in Concilio prouinciali exhibendus sit.

Cap. LXVIII.

Sacro sancti Concilij Calcedonensis canon iubet, ab Episcopo œconomum delegi, & constitui, qui Ecclesiæ Cathedralis prædia, bona, resq; de illius sententia, & arbitrio administret, vt non modò illa non dissipentur, sed testis sit rectæ administrationis, ac dispensationis. Id vt Episcopus seruet, nec verò solùm, quò diligentius bonorum Ecclesiæ rectæ administrationi ad illius Concilij præscriptum consulatur; verùm etiam, quò studiosius Episcopus cum census, suppellectilis, bonorumq; eorum curatorem, administratoremq; habuerit, in rerum spiritualium officijs, quæ Episcopalis muneris propria sunt, ipse omni cogitatione, totoq; animo incumbat.

c. Quia in quibusdam. 89. dist.

c. Diaconum 89. dist. vbi glo. in ver. Vicedominum.

Eum verò œconomum, vel vt alio canone cauetur, vicedominum constituat Episcopus, non laicum, neq; sibi cognatione, affinitateve, aut fauore coniunctum, sed Ecclesiasticum hominem: qui & de clero suo, & verò, si talem, qui idoneus sit, habere potest, diaconatu initiatus sit, quiq; in eo administrationis genere, & rectè, & peritè versari possit.

Cuius administrationis rationes in codicem certum rectè ordineq; relatas, tertio quoque anno ad Concilium Prouinciale Episcopus afferat, atque exhibeat, sollicitè pro conscientia sua religione, totius illius dispensationis rationem in eodem Concilio redditurus.

A sententia per Episcopum tanquam ex Concilio delegatum lata, si idem tanquam ordinarius potuisset, appellatio ad Metropolitanum nè impediatur. Cap. LXX.

Quoties Episcopus, etiam tanquam sedis Apostolicæ ex decretis Conc. Tridentini delegatus, sententiam in ijs causis tulerit, in quibus ante

Concilium

Concilium tanquam ordinarij, eadem iurisdictione, potestate ve uti poterat; si ab illius sententia ad Metropolitanum appellabitur, non propterea, quia alia sententia tanquam à sedis Apostolicę delegato pronunciata est, à Metropolitanij iurisdictione subterfugiat, sed appellationis causę cognitio omnis liberè eidem permittatur.

Quando Episcopus aliquem pro iudiciorum disciplina, & taxa constituat, & quid muneris illi incumbat. Cap. LXXI.

Episcopus singulis annis, aut secundo quoque anno Ecclesiasticum virum decernat, qui certis illis legibus exequendis præsit, quæ ad rectum fori Ecclesiastici usum, rectamq; forensium causarum normam, tum ad certam taxæ rationem, omnemq; denique iudiciorum conformandam disciplinam pertinent.

Is, quæcumque de omni eo genere sancita sunt, omni cautione videat, ut ab ijs quorum interest, planè seruentur, & in morem, quàm diligentissimè fieri potest, inducantur.

Causarum acta, & Codices item, in quos solutiones sigillatim relatæ sunt, de improviso inspectet, quò facilius comperiat, si quid culpæ in taxæ præscriptæ ratione contrahatur.

Cancellarij in taxa delinquentes, & in officio negligentes, qualiter puniendi, & defferendi. Cap. LXXII.

Si verò præ questus cupiditate Cancellarius, Notariusve plus pecuniæ, quàm præfixita taxæ ratio postulat, eiusq; tabella ostendit, ab ullo unquam exegerit, id totum eidem restitui iubeat; Et verò qui in eo genere deliquerint, pœnis etiam illos affici ab Episcopo, Vicariove procuret. Ad Episcopum præterea illorum nomina deferat, quos in illis exequendis, quæ sibi præscripta sunt muneri suo deesse aliquo modo animadverterit.

Duos Sacerdotes Vrbanos, & Episcopum Prouincialem pro muneris sui recta exequutione sibi in consultores Episcopus deligat. Cap. LXXIII.

PRO ea, quæ Episcopus abundare debet, præstanti cura, proq; illa perfectionis Episcopalis ratione, ad quam omnes eius rationes referuntur, nihil, vel minimum ei prætermittendum est, quò munus, quod multiplex, graueq; gerit, non modò sustinere, sed explere salutariter possit, aliorum etiam subsidijs ad officij sui executionem comparatis. Quamobrem duos sibi Sacerdotes pietatis zelo flagrantes spiritualiq; usu peritos, ac prudentes pro conscientia sua religione, secretò in ciuitate deligat, quorum Sacerdotum officium in primis sit, Episcopum assiduè omni charitate, & humilitate, omniq; debito obseruantia officio priuatim sincerè admonere quicquid opus esse vi-

derint,

derint, cum ad omnis disciplina, tum verò ad Sacri Tridentini, Cõc. & nostro
in decretorum perfectam, atq; absolutam executionem. Ob eam etiam cau-
sam aliquem Prouinciæ Episcopum item deligat, qui cum aliquando per li-
teras pastorales administrationis sue rationes, consilia, omnemq; Ecclesiæ sibi
commissey benegerendę modum, familiariter communicet; ita vt hoc subsidio
sibi in omni deliberatione, atq; actione opem, atq; adiuuentum paret.

Quid pro exploratione morum familiæ, correptioneque, & institu-
tione opus sit. Cap. LXXIII.

VT autem familiam suam in beneuendi regulis, atq; officijs perpetuo
contineat; deligat aliquem ex suis virum prudentem, spiritualisq; vite
studiosum, cui id planè mandet, vt quæ in moribus familiæ emendationem ali-
quando desiderant, ea quamprimùm sibi referat animo simplici, ac puro; vt
ipse prout opportunum esse viderit, remedium adhibere possit.

At præterea quò diligentius familiæ suę institutioni consulat, cum fra-
ternam etiam correptionem in eam instituendam curet, tum verò frequentes
spiritualium rerum collationes, & alias exercitationes, disciplina etiam re-
gulas, ex Conciliorum Prouincialium decretis præscribat. Quas regulas in
tabella ordine descriptas ipsi familiæ in conspectu propositas certo loco affigi
iubeat. Cum verò aliquem in eo adscribet, illas eidem proponat: anteaquam
in familiam illum adscribat.

Quando Episcopus in infirmitate pro salutaribus colloquijs ad se
capitulum conuocet. Cap. LXXV.

SI quando ex febre, aliove morbo Episcopus laborat, ægrotationis initio,
ac deinceps aliquando, prout expedire censuerit, Cathedralis Ecclesię
suę capitulum, cum quo de spiritualis, sanctæq; vite officijs, ac studijs col-
loquia salutaria ineat, ad se conuocet.

Moribundus auocet clerum, virtutesq; eidem suadeat, & vt hæredi-
tarias relinquat. Cap. LXXVI.

Quod verò à Sanctissimis Episcopis huius Prouinciæ, præsertim Am-
brofio, Eusebio Vercellensi, Gaudentio Nouariensi, alijsq; factum esse
memoriæ proditum est, id proposito etiam ad imitationem illorum exemplo,
Episcopus exequatur: vt cum periculose ægotans propediem mortem obi-
bit, Cathedralis Ecclesiæ capitulum, Clerumq; ante conuocet, cui cum pacē,
charitatem, sanctarumq; virtutum disciplinam suadeat, eamq; quasi hæredi-
tariam quandam disciplinam relinquat; tum & vniuersè, & sigillatim reli-
giosis eorum precibus, Sanctisq; sacrificijs sese intimè commendet.

Eucharistia qualiter ab Episcopo egrotante sumenda. Cap. LXXVII.

Episcopus cum egrotans in lecto iacet, frequentissimè tamen sacrę Eucha-
ristiæ pabulo se salutariter reficiat, ac recreet: cui saltē cum primùm,

& cum

Et cum pro viatico illam sumet, & semper denique, nisi cum ipse secus iusserit, vniuerso clero, & capitulo Cathedralis Ecclesiæ prosequente, Archipresbyter, aliusve deferat, & ministret, qui secundum Episcopum primariâ dignitatem Sacerdotalem obtinet.

Cura circa clericos ægotantes per Episcopum habenda.

Cap. LXXVIII.

Episcopus, ad quem vniuersi Cleri sui cura, etiam paterna refertur, zelo charitatis accensus, si quem Ecclesiasticum hominem etiam minoris ordinis intra alicuius Parochialis viciniq; fines, ægotantem audierit, ipse aut alius, eius nomine inuisat, & consoletur paternis, & consilijs, & officijs, quæ si illi præstare debet, certè multo accuratius, atque adeo ardentiori dilectione exequatur erga eos, quos habet Basilicæ suæ Cathedralis ministros; & Parochos in animarum salute procuranda adiutores.

Quò verò cumulatiùs id præstet, pro sollicitudinis paternæ zelo id etiam curæ suscipiat, vt cum in Vrbe, tum in diœcesis partibus distinctis præter Parochum, vel proprium, vel propinquorem, de quo aliàs cautum est, certos etiam Sacerdotes charitate flagrantes, vitæq; spiritualis moribus, & vsu præditos decernat, quorum manus sit ægotantibus clericis cuiuscumq; ordinis sint, præsertim ope destitutis, præcipuam operam, sollicitudinem, & curâ nauare, si qua opus esse viderint, cum in primis ad piè sancteque iuuandam animæ salutem, tum ad corporis bene curandi rationem.

Episcopus in penuria annonæ egenis qualiter prouideat.

Cap. LXXIX.

Episcopus, qui totis in Christo Visceribus egentium curam gerere debet, cum ceteras rationes ineat, quibus in difficultate annonæ populi sibi commissi egestas subleuetur, tum verò quam diligentissimè caueat, vt in rei frumentariæ inopia, Ecclesiastici homines frumentum, aliudve alimenti genus, quod ad subleuandam annonam pertineat, ne suppriment, abscondantve. Ac præterea eos omnes, & singulos pænis propositis, omniq; iuris remedio cogat, quicquid frumenti habent, siue proprium, siue alienum in priuatis, aut Ecclesiasticis ædibus reconditum, apud Ecclesiasticum hominem, quem si ita expedire censuerit, eo nomine ipse constituat, sine dolo, & fraude scripto profiteri, eidemq; frumenti illius omnis numerum, & conditionem rectè, sincereq; denunciare. Et verò si quando annonæ grauitas, difficultasq; ita tulerit, id omne frumentum venditioni exponi iubeat, ac vendi, quo pretio illius annonæ temporibus in foro frumentario vendi solet.

A quæ ducendæ seruitus qualiter ab Episcopo determinanda.

Cap. LXXX.

Sæpenumero accidit de seruitute aquæ per alienos agros deducendæ, de oryxis intra certos fines non serendis, atq; de alijs eius generis rebus,

& causis, controuersias, litesq; inter homines Ecclesiasticos, & laicos excitari. Quamobrem Episcopus, cuius etiam præter cetera munus est, litium occasiones præcidere, & in commune etiam utilitatibus publicis consulere, quæ ad Ecclesiastici ordinis homines pertinere ex Canonum sanctionibus cognouerit, ea edicto etiam Episcopali, si ita expedire censuerit, æquo iure statuatur, ac decernat.

Episcopus iter facturus Diaconum, & Subdiaconum Comites habeat. Cap. LXXXI.

QUOD antiqua disciplina fuit, ut Episcopus iter faciens duos saltem Ecclesiasticos homines, unum Subdiaconum, alterum Diaconum in comitatu haberet; id pro sanctæ sollicitudinis suæ zelo, ipse ad usum renouare curet, cum præsertim ad Concilium accedit.

Qualiter ubi Concilium Prouinciale habebitur ad urbem accedat ingrediatur, & populo benedicat.

Cap. LXXXII.

VRhem, locumve, ubi Concilium Prouinciale celebratur, nulla is vetus, & insigne dignitatis Episcopalis viatorium indutus, decorè ingrediatur; cum ingreditur Sancta charitate, rogatu, & concessu Metropolitanani quodammodo impulsus, in via populo benedicere non recuset.

Primò ad primariam Ecclesiam oraturus accedit.

Cap. LXXXIII.

Primò urbem, locumve Concilij ingressus ad Basilicam Metropolitanam primariamve accedat, ubi paulisper Deum sanctè precetur; & à Canonicis excipietur ad præscriptum Concilij sexti Prouincialis.

Quomodo Concilij Prouincialis causa instituenda, faciendaq; fit oratio. Cap. LXXXIIII.

CUM verò Concilij Prouincialis dies instat, oratio sine intermissione, quæ à Clero, & à Regularibus, & à Monialibus religiosè ob eam causam fiat, in Ciuitate instituatur.

Idem in tota diœcesi præstetur: ita ut instituta quadam Parochiarum, regionumve vicissitudine in primaria Ecclesia clerus, populusq; Concilij causa Deum piè oret.

Quid Metropolitanus, & Episcopi in discessu agant.

Cap. LXXXV.

Concilio ritè absoluto, & dimisso; Metropolitanus unumquemq; Episcopum, qui se ad salutandum venerit discedentem, Sancto osculo pacis dimittat, eiusq; orationibus & precibus se se intimè comendet. E Concilio cum

ad h.

ad Stationem Episcopalem Episcopus redibit, paulò ante, quàm itineri se committat ad Ecclesiam Metropolitanam, primariamve veniat, vbi paulisper oret.

Locorum piorum rationes, & earum liberationes nisi consentiente Episcopo ne fiant. Cap. LXXXVI.

Episcopus non solum, vt cautum est, locorum piorum administrationis rationibus interfit, sed etiam liberationi illius administrationis. Quae liberatio ab eorum locorum praefectis solum ne fiat, sed praesente, consentienteve Episcopo; alioqui si secus fiet rescissa sit, planeq; nulla ad Tridentini Concilij praescriptum.

sess. 22.
c. 9. de
refor.

DE OFFICIO BIBLIOTHECARIJ & Bibliotheca.

Cura sacrorum librorum habenda. Cap. I.

Sicut in libris sacris, voluminibusq; Sanctorum, & alijs Ecclesiasticis cuiusvis generis Codicibus, copiose, sumptuoseq; comparandis, diligens fuit accurataq; maiorum industria: ita in ijs ipsis asseruandis illorum, qui successerunt non negligens studium, nec verò cura minor esse debet: cum ex ijs manu praesertim scriptis, recteq; exaratis voluminibus, in tanta librorum corruptela, his temporibus, per hereticos introducta, plurimum adiumenti rebus Ecclesiasticis publicis afferatur, & ad Catholicæ doctrinae veritatem tuendam, & ad coarctandam illorum, vitiosè illa depravantium, temeritatem.

Index librorum qualiter faciendus, & asseruandus.

Cap. II.

Index fiat, in quo pro disciplinarum genere, aut pro alphabeti ratione, Volumina singula notentur. Isq; index certo loco in perpetuum asseruetur, notatis etiam deinceps ordinè alijs libris, quicumque in posterum eidem Bibliothecæ, quouis modo accesserint.

Vetusti codices qualiter refarciendi. Cap. III.

Volumina, quæ pro vetustate, carie, sive obsolescunt, librario opere poliantur.

Dissoluta, & malè compacta, conglutinentur.
Ab operculo nuda, asseribus, coriove, tegantur.